Hierna volgend artikel is afkomstig uit:

Doelstelling van 'De Levende Natuur'
Het informeren over ontwikkelingen in onderzoek, beheer en beleid op het gebied van natuurbehoud en natuurbeheer, die van belang zijn voor Nederland en België. De artikelen zijn vooral gebaseerd op eigen ecologisch onderzoek, ervaring of waarneming van de auteurs.

De Levende Natuur verschijnt 6x per jaar, waaronder tenminste één themanummer.

U kunt zich abonneren via onze website:

www.delevendenatuur.nl/lezersservice.php

of deze bon opsturen naar:

Abonnementenadministratie
De Levende Natuur
Antwoordnummer 7086
3700 TB Zeist

Tel. 085 0407400
klantenservice@virtumedia.nl

vakblad voor natuurbehoud en -beheer, sinds 1896

De Levende Natuur

JA ik wil graag een abonnement op *De Levende Natuur*

naam: _____

adres: _____

postcode: _____

woonplaats: _____

telefoon: _____

e-mail: _____

Ik machtig *De Levende Natuur* om het abonnementsgeld af te schrijven van rekening:

bank/giro: _____

naam: _____

plaats: _____

datum: _____ handtekening:

Graag aankruisen:

- ☐ **proefabonnement** – € 13,- (drie nummers)
- ☐ **particulier** – € 38,- (NL + B) – overige landen € 45,-
- ☐ **instelling/bedrijf** – € 60,-
- ☐ **student/promovendus** – € 13,50*

** (max. vier jaar; graag kopie college- of PhD kaart bijvoegen)*
Na vier jaar gaat dit abonnement automatisch over in een regulier abonnement.

De prijsontwikkeling kan het stichtingsbestuur dwingen de tarieven aan te passen. Tevens bent u gerechtigd om uw bank opdracht te geven het bedrag binnen 30 dagen terug te boeken.

Het Groninger Landschap

Natuurverbetering in Polder Breebaart

Het Eems-estuarium bevindt zich al vele jaren in een ongezonde toestand. De natuurlijke overgang tussen zoet en zout water die een estuarium zo rijk maakt, is verstoord doordat er te veel slib in het water zit. Dit overschot aan slib hindert de basis van de voedselketen: de primaire productie. Maar ook de kustzone kent gebreken: op de Eemsrivier na zijn er geen zoet-zout-overgangen, harde dijken gaan abrupt over in slik of diep water en voor broedvogels zijn er weinig veilige broedlocaties. Omdat de Eems samen met de Westerschelde de resterende estuaria in ons land zijn, en in het Waddengebied dus het enige estuarium, staat het belang van natuurherstel als een paal boven water. En gelukkig wordt dit sentiment breed gedeeld: samen met overheden, het bedrijfsleven en natuurorganisaties is het programma Eems-Dollard 2050 opgestart om het estuarium weer gezond te maken.

Polder Breebaart Dollard.
(Foto: Het Groninger Landschap)

Structurele maatregelen vragen om breed draagvlak en langjarig onderzoek, maar in de tussentijd zijn we alvast begonnen om de kustzone op orde te krijgen. In ons natuurgebied Polder Breebaart komen alle genoemde opgaven samen. Het gebied is via een duiker verbonden met de Dollard, maar er heeft sinds de opening in 2001 een enorme sedimentatie plaatsgevonden. De gevolgen: vissen konden minder makkelijk migreren naar het zoete achterland en broedlocaties voor de kluut werden bereikbaar voor predatoren als de vos.

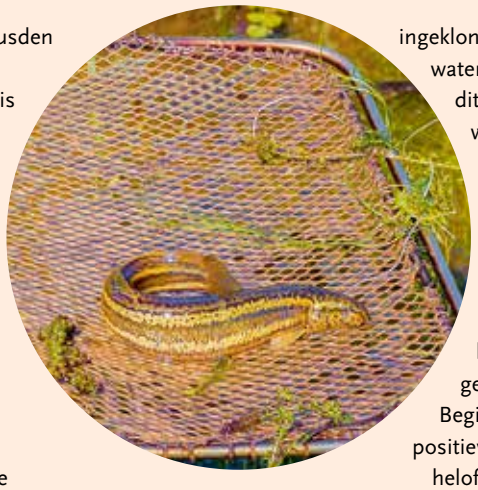
Recent is het natuurverbeteringsproject opgeleverd dat voor de ommekeer moet zorgen. Al het slib is uit de polder verwijderd en hier wordt in de zogenaamde Kleirijperij dijkenklei van gemaakt. De ondieptes in de polder zijn verdwenen waardoor vissen weer vrij kunnen migreren en predatoren geen toegang meer hebben tot het broedeiland. En met succes: zo zijn nog tijdens de uitvoering van het project 48 legsels van de kluut geteld. Als de pilot Kleirijperij slaagt, dan kan Polder Breebaart als cyclische slibinvang gaan fungeren en zo structureel slib aan het estuarium onttrekken. En als dit project een voorbode is van de natuurwinst die we in het estuarium nog gaan boeken, kijken we met een gerust hart uit naar 2050.

Rob Reintsema,
Hoofd Natuur en Landschap

Het Brabants Landschap

Meer en beter water in het Pompveld

Het Pompveld in de polders van het Land van Heusden en Altena maakt deel uit van Natura 2000-gebied Loevestein, Pompveld en Kornsche Boezem. Ook is het aangewezen als Natte Natuurparel. Om doelen vanuit Natura 2000 en de Natte Natuurparels te behalen, hebben Brabants Landschap en Waterschap Rivierenland in 2019 een grootschalig herstelproject uitgevoerd. Hoofddoelen waren het tegengaan van verdroging en het uitbreiden en verbeteren van het leefgebied van de grote modderkruiper. Van dit systeemherstel profiteren ook vele andere soorten zoals kleine modderkruiper, bittervoorn, krabbenscheer en gewone dotterbloem.

Grote Modderkruiper.
(Foto: Brabants Landschap)

Om verdroging tegen te gaan, is de brede en diepe watergang die dwars door het gebied liep en landbouwwater afvoerde, verondiept. Het landbouwwater wordt nu om het gebied heen geleid. In de verondiepte watergang zijn vistrappen aangelegd en bestaande sloten zijn erop aangekoppeld. Op deze manier is de drainerende werking van de watergang opgeheven en vormt hij geen barrière meer voor de grote modderkruiper, waardoor deze zich weer door een groot deel van het gebied kan verplaatsen. Daarnaast is het helofytenfilter geoptimaliseerd om de waterkwaliteit nog verder te verbeteren. Het Pompveld ligt hoger dan het ingeklonken, omliggende agrarische gebied, waardoor water het gebied ingepompt moet worden. Voordat dit voedselrijke water het gebied ingelaten wordt, wordt het gezuiverd in het helofytenfilter. Het water wordt met een visvriendelijk vijzelgemaal omhoog gebracht. Het Pompveld is de eerste locatie waar Waterschap Rivierenland deze techniek toepast. Alle nieuwe stuwen (met vistrappen) werken automatisch en zorgen ervoor dat het waterpeil in het Pompveld hoger blijft dan dat in het omliggende, agrarische gebied.

Begin 2020 werd het project afgerond en de eerste positieve effecten zijn al te zien. Uit visonderzoek in het helofytenfilter blijkt dat het visvriendelijke gemaal daadwerkelijk vriendelijk is voor vissen: er werden grote aantallen visjes gevonden die allemaal levend het gemaal doorgekomen zijn. Ook is al te zien dat de anti-verdrogingsmaatregelen effectief zijn. Zelfs in deze zeer droge periode staat het waterpeil hoger dan ooit en is het Pompveld weer een echte Natte Natuurparel!

Vivian Maas,
Medewerker Beheerplannen en Monitoring

Landschappen NL

De teksten zijn afkomstig van de twaalf provinciale Landschappen.
Contact: LandschappenNL, Deborah van Harten, Postbus 31, 3730 AA De Bilt, tel. 06-51481580, d.vanharten@landschappen.nl, www.landschappen.nl